Pwyllgor Diwylliant CC 15-02 (p.2)

Dyddiad: 17 Gorffennaf 2002

Amser: 9.00am - 12.15pm

Lleoliad: Ystafell Bwyllgora 1, Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Diben

1. Mae Ysgrifenyddiaeth y Pwyllgor Diwylliant wedi nodi eu bod yn dymuno cynnal Adolygiad o Chwaraeon yng Nghymru ac maent wedi gofyn am bapur safbwynt.

Mae'r papur hwn yn ymateb i'r cais hwnnw.

2. Bydd Dr Huw Jones, Prif Weithredwr Cyngor Chwaraeon Cymru yn rhoi cyflwyniad i'r Pwyllgor Diwylliant ar Adroddiad Blynyddol 2001 y Cyngor a'i Gynllun Gorfforaethol ar gyfer 2003-2006 yn ystod y cyfarfod ar 17 Gorffennaf.

Crynodeb

3. Mae'r Papur hwn:

- yn cyfeirio at bwysigrwydd chwaraeon;
- yn tynnu sylw at faterion allweddol a gododd o adroddiad diweddar a baratowyd gan y Comisiwn Archwilio ar chwaraeon a rôl y Llywodraeth;
- yn cyflwyno ffeithiau a ffigurau am chwaraeon yng Nghymru a'r DU;
- yn crynhoi rhai meysydd yn y maes chwaraeon y mae'r Cynulliad wedi bod ynghlwm â hwy ers 1999;
- yn amlinellu rôl y Cyngor Chwaraeon a rhai o'i brif fentrau;

4. Pwysigrwydd Chwaraeon

- Mae chwaraeon yn cyfrannu at amrywiaeth o flaenoriaethau lleol a chenedlaethol**;**
- Gall chwaraeon greu manteision i unigolion, cymunedau a'r wlad gyfan;
- Gall chwaraeon roi boddhad personol trwy roi cyfle i sbarduno corff a meddwl ac i

gymdeithasu;

- Gall chwaraeon annog pobl ifanc i fod yn ddinasyddion da;
- Profwyd bod chwaraeon yn helpu i wella iechyd corfforol a meddyliol;
- Gall chwaraeon effeithio ar ddatblygiad gwybyddol, emosiynol ac ysgogol a allai arwain at berfformiad academaidd gwell ymhlith pobl ifanc;
- Gall chwaraeon hyrwyddo cynhwysiant cymdeithasol a gall helpu i ddatblygu sgiliau personol;
- Gall chwaraeon ddylanwadu ar ein heconomi a gall helpu i hybu buddsoddiad. Amcangyfrifir bod defnyddwyr yn gwario £15.2bn ar chwaraeon yn y DU, neu 2.6% o gyfanswm gwariant traul.
- Cyfartaledd o 46% o boblogaeth y DU sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon 12 gwaith y flwyddyn o'i gymharu â 70% yn Sweden ac 80% yn y Ffindir;
- Amcangyfrifir bod llywodraethau'r DU yn gwario cyfanswm o £2bn y flwyddyn ar chwaraeon, y mwyafrif (85%) yn cael ei ddarparu gan lywodraeth leol.

5. Adroddiad y Comisiwn Archwilio ar Chwaraeon

Paratowyd adroddiad yn ddiweddar gan y Comisiwn Archwilio ar chwaraeon a hamdden yn Lloegr yn deillio o arolygiadau gwerth gorau yng Nghymru a Lloegr. Mae'r adroddiad yn canolbwyntio'n bennaf ar ddarpariaeth awdurdodau lleol a chodwyd rhai o'r materion canlynol:

- Mae angen dealltwriaeth well o anghenion cymunedau er mwyn defnyddio'r arian a fuddsoddir yn well er lles cymunedau;
- Mae nifer o garfannau yn annog newid o fewn chwaraeon a hamdden, gan gynnwys sector preifat sydd yn tyfu'n gyflym (e.e. clybiau David Lloyd). Gall cyfleusterau deniadol y sector preifat arwain at berygl y bydd llai o bobl yn defnyddio cyfleusterau awdurdodau lleol;
- Mae awdurdodau lleol yn ddarparwyr chwaraeon a hamdden allweddol ond nid oes dyletswyddau statudol arnynt yn hyn o beth ac mae pob awdurdod yn rhydd i bennu ei flaenoriaethau strategol a'i wariant ei hun - gyda chanlyniadau amrywiol;

- Dylai bod parodrwydd i newid y mecanweithiau ar gyfer cyflwyno gwasanaethau chwaraeon.

- Roedd awgrymiadau ar sut i wella yn cynnwys:
- canolbwyntio ar ddiben a blaenoriaethau,
- mecanweithiau cyflwyno gwasanaethau priodol
- yr angen i ystyried camau ymarferol
- pan fo awdurdodau lleol yn datblygu strategaeth chwaraeon dylai fod yn gysylltiedig â strategaeth ddiwylliant leol

6. Chwaraeon yng Nghymru

- Mae nifer o sefydliadau yn gyfrifol am ddarparu chwaraeon yng Nghymru. Mae'r rhain yn cynnwys Llywodraeth Cynulliad Cymru; Awdurdodau Lleol, Cyngor Chwaraeon Cymru, Cyrff Llywodraethol y Campau, Clybiau Chwaraeon, Ysgolion, Colegau a Phrifysgolion a Chlybiau Cymunedol.

- O ran rhyw, mae dynion dal yn fwy tebygol o gymryd rhan mewn chwaraeon na merched, gyda 53% o ddynion o'i gymharu â 41% o ferched yn cymryd rhan yn 1997/98. Mae Cynllun i Gymru yn gosod nod, fel rhan o'r amcan cyffredinol i gynyddu nifer y bobl sy'n cymryd rhan, i haneru'r bwlch rhwng faint o ddynion a merched sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon erbyn 2005.

7. Arolygon Chwaraeon

Yn ddiweddar, cynhaliodd y Cyngor Chwaraeon gyfres o arolygon yn cynnwys 22 awdurdod lleol Cymru ac ers hynny maent wedi paratoi cyfres o adroddiadau. Ceir siart crynodeb yn dangos nifer y bobl sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon yng Nghymru yn **Atodiad 1 ynghyd ag enghreifftiau o'r adroddiadau.**

Bydd y Cyngor Chwaraeon yn dilyn ymlaen o'r ymarfer hwn gyda chyfarfodydd unigol â phob awdurdod lleol i lunio a chytuno ar gynlluniau gweithredu. Mae nod gan y Cyngor Chwaraeon i haneru'r bwlch rhwng y rhanbarthau sydd â llawer o bobl yn cymryd rhan a'r rheini sydd heb lawer erbyn 2005.

8. Cynulliad Cenedlaethol Cymru / Llywodraeth Cynulliad Cymru

Isod, rhestrir rhai meysydd y mae'r Cynulliad wedi bod ynghlwm â hwy ers 1999:

- Sefydlu Tasglu Byw'n Iach a Gweithgar;
- Darparu cymorth ariannol i'r Gemau Olympaidd Arbennig a gynhaliwyd yng Nghaerdydd;
- Sefydlu'r Fforwm Pêl-droed;
- Sefydlu Fforwm Ymwybyddiaeth am Weithgareddau Awyr Agored Cymru;
- Chwarae rôl bwysig wrth ddenu Cwpan Ryder yn 2010;
- Darparu cymorth ariannol i Stadiwm y Mileniwm plc tuag at gynnal rownd derfynol Cwpan yr FA a digwyddiadau eraill;
- Gosod blaenoriaethau strategol yn y Cynllun i Gymru i gael pobl i gymryd rhan mewn chwaraeon, yn enwedig menywod, merched a phobl ifanc.
- Lansio'r Strategaeth Ddiwylliant sydd yn nodi nifer o amcanion sy'n ymwneud â chwaraeon, megis cynyddu nifer y bobl sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon;
- Mae'r Cyngor Chwaraeon wedi darparu cymorth ariannol i Gyngor Gemau'r Gymanwlad yng Nghymru tuag at y tîm a fydd yn cystadlu yn y Gemau ym Manceinion eleni;
- Mae'r Cyngor Chwaraeon a Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi penodi Cydlynydd Datblygu Cenedlaethol mewn Addysg Gorfforol a Chwaraeon Ysgol fel rhan o Gynllun Gweithredu Addysg Gorfforol a Chwaraeon Ysgol Cymru;

- Darparu cymorth ariannol i Gyngor Bwrdeistref Sirol Ynys Môn i gynnal astudiaeth ddichonoldeb mewn cysylltiad â chyflwyno cais i gynnal Gemau'r Ynysoedd yn 2009.

9. Cyngor Chwaraeon Cymru

Cefndir

Mae Cyngor Chwaraeon Cymru yn Gorff a Noddir gan y Cynulliad.

Cyflwynwyd y Siarter Frenhinol i'r Cyngor Chwaraeon ym 1972 a gwnaed rhai diwygiadau ym 1997. Yn ystod 1999, deisebodd y Cyngor y Frenhines i wneud newidiadau pellach i'r Siarter er mwyn trosglwyddo'r pwerau oddi wrth Ysgrifennydd Gwladol Cymru i Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

Cyfanswm y cymorth grant a neilltuwyd i'r Cyngor Chwaraeon ar gyfer 2002/2003 oedd £9.4m (£7.958m i'w gyfrif fel arian parod). O'r 76 o gyrff llywodraethu campau yng Nghymru sy'n cael eu cydnabod gan y Cyngor Chwaraeon, mae 58 yn cael cymorth ariannol ac mae tua 52% o'r gyllideb yn ariannu 83 o swyddi. Yn ei rôl fel dosbarthydd arian y loteri, bydd y Cyngor

Chwaraeon yn dosbarthu dros £11m y flwyddyn ariannol hon i amrywiaeth o brosiectau trwy Gymru.

Cenhadaeth y Cyngor Chwaraeon yw:

- cael mwy o bobl i gymryd rhan mewn chwaraeon o ran nifer y bobl a pha mor aml byddant yn ymarfer;
- codi safonau o ran perfformiad a rhagoriaeth mewn chwaraeon
- gwella cyfleusterau
- darparu gwybodaeth dechnegol a chyngor a dealltwriaeth gyffredinol am chwaraeon a hamdden.

Mae 14 o aelodau, a benodwyd gan y Cynulliad ar fwrdd statudol y Cyngor Chwaraeon (gan gynnwys y cadeirydd). Dyma'r aelodau cyfredol:

Gareth Davies - Cadeirydd, Anne Ellis MBE - Is-Gadeirydd, Philip Lloyd Jones

Ieuan Lewis, Clive Thomas, Peter Huw Thomas, Keith Evans, Susan Williams

Lynette Harris, David Davies, Lynn Davies MBE, Christine Gittoes,

Delyth Morgan, Dr Sue Noake.

10. Mentrau'r Cyngor Chwaraeon - Merched mewn Chwaraeon

Mae'r maes hwn yn parhau i gael pwyslais ychwanegol yn rhaglenni'r Cyngor Chwaraeon. Mae nifer o fentrau ar waith, sydd wedi'u hanelu at gynyddu nifer y merched a menywod sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon. Mae’r rhain yn cynnwys:

Merched yn Gyntaf

Mae'r cynllun hwn yn cynnig hyd at £1,000 i ysgolion uwchradd i helpu i ddarparu cyfleoedd allgyrsiol i ferched. Mae tua 80% o ysgolion uwchradd Cymru wedi cymryd rhan yn y rhaglen gan gynnig dros 30 o weithgareddau allgyrsiol i ferched.

Cronfa Sportlot: Merched

Mae Cyngor Chwaraeon Cymru wedi ymrwymo i fuddsoddi £650,000 y flwyddyn o arian SPORTLOT i ddatblygu chwaraeon menywod a merched o 2002 ymlaen.

Cyfres o Bosteri Menywod a Merched

Er mwyn cynyddu nifer y merched sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon, mae'r Cyngor Chwaraeon wedi creu cyfres o bosteri o fenywod mewn chwaraeon; mae'r rhain wedi cael eu dosbarthu i'r ysgolion.

Swyddog i'r Wasg

Mae'r Cyngor Chwaraeon wedi penodi sywddog i'r wasg sydd â rôl penodol i gynyddu nifer y datganiadau i'r wasg a'r sesiynau briffio sy'n ymdrin â merched mewn chwaraeon.

Gorffennaf 2002